

Sygn. akt II KK 146/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Anna Janczak

w sprawie **T. K.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 2 września 2020 r.,

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w P.

z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok łączny w punktach II, III i IV i w tym
zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w P. do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 3 czerwca 2019 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w P., po rozpoznaniu sprawy T. K., skazanego prawomocnymi wyrokami:

„1. Sądu Rejonowego w S. z dnia 10 grudnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt VII K (...) za czyn z art. 190 § 1 k.k., popełniony w dniu 11 czerwca 2013 r. na karę 5 miesięcy ograniczenia wolności w wymiarze 30 godzin miesięcznie, postanowieniem z dnia 6 września 2016 r. karę ograniczenia wolności zamieniono na karę pozbawienia wolności 75 dni, która została w całości odbyta;

2. Sądu Rejonowego w S. z dnia 01 lutego 2016 r. w sprawie o sygn. akt VII K (...) za ciąg przestępstw z art. 279 § 1 kk - popełniony w bliżej nieustalonej dacie od 19 do 29 sierpnia 2012 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 15 złotych, na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczono okres zatrzymania w dniu 16 października 2012 r. oraz okres tymczasowego aresztowania od dnia 19.11.2015 r. do dnia 25 listopada 2015 r. i grzywnę w wymiarze 16 stawek uznano za wykonaną, postanowieniem z dnia 28 lutego 2017 r. karę grzywny zamieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności, postanowieniem z dnia 28 lutego 2018 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2018 r. karę grzywny zmieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności;

3. Sądu Rejonowego w S. z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie o sygn. akt VII K (...) za ciąg przestępstw z art. 279 § 1 kk - popełniony w okresie od 30 do 14 września 2012 r., z art. 279 § 1 kk na karę roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 14 złotych, postanowieniem z dnia 24 czerwca 2016 r. karę grzywny zamieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności, dnia 25 czerwca 2017 r. wykonano karę grzywny, postanowieniem z dnia 28 lutego 2018 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności;

4. Sądu Rejonowego w P. z dnia 31 lipca 2017 r. w sprawie o sygn. akt. II K (...) za czyn z art. 278 § 1 kk - popełniony w okresie od 16 lutego 2017 r. do 1 marca 2017 r. na karę 3 miesięcy ograniczenia wolności w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, postanowieniem z dnia 31 stycznia 2018 r. karę ograniczenia wolności zamieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności w wymiarze 45 dni, dnia 29 stycznia 2019 r. wykonano zastępczą karę pozbawienia wolności;

5. Sądu Rejonowego w S. z dnia 07 czerwca 2017 r. w sprawie o sygn. akt. II K (...) - za czyn z art. 281 k.k. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, dnia 15 grudnia 2018 r. wykonano karę pozbawienia wolności,
- w punkcie I. na podstawie art. 572 k.p.k. a contrario do art. 85 § 1 i 2 k.k. umorzył postępowanie w zakresie wyroków opisanych w pkt 1,4 i 5 komparycji wyroku,
 - w punkcie II. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1a i 1b k.k. połączył kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania orzeczone wyrokami opisanymi w punkcie 2 i 3 i orzekł wobec skazanego T. K. karę łączną roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności,
 - w punkcie III. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej w pkt II kary pozbawienia wolności zaliczył skazanemu T. K. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniu 16 października 2012 r., od dnia 19 listopada 2015 r. do dnia 25 listopada 2015 r. i od dnia 29 stycznia 2019 r. do dnia 3 czerwca 2019 r.,
 - w punkcie IV. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. w pozostałym zakresie wyroki pozostawił do odrębnego wykonania,
 - w punkcie V. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa”.

Od powyższego orzeczenia żadna ze stron nie wywiodła apelacji.

Prawomocny wyrok łączny kasacją, wniesioną na niekorzyść skazanego, zaskarżył Prokurator Generalny, który podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku „naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 89 § 1a i 1b k.k. poprzez ich zastosowanie i połączenie kar pozbawienia wolności orzeczonych z warunkowym zawieszeniem ich wykonania wyrokami Sądu Rejonowego w S. z dnia 1 lutego 2016 r., sygn. akt VII K (...) (roku i 6 miesięcy) i z dnia 25 lutego 2016 r., VII K (...) (roku), a w konsekwencji wymierzenie kary łącznej roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, w sytuacji, gdy wymienione kary pozbawienia wolności miały charakter bezwzględny, z uwagi na zarządzenie ich wykonania postanowieniami ww. sądu z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt II 2 Ko (...) i II 2 Ko (...) w związku z czym kara łączna stosownie do brzmienia art. 86 § 1 k.k. winna być prawidłowo ukształtowana w granicach od roku i 6 miesięcy do 2 lat i 6 miesięcy”.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja przy właściwym, zgodnym z intencją skarżącego, odczytaniu jej zakresu, okazała się oczywiście zasadna.

Na wstępie należy zauważyć, że zarówno z treści zarzutu, jak i tez zawartych w uzasadnieniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jednoznacznie wynika, że wbrew temu co wskazano w petitum tego środka („zaskarżam wymieniony wyrok całości”), jego autor nie miał zastrzeżeń do rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I ww. wyroku łącznego. Skarżący za trafne uznał jednak nie tylko przyjęte przez sąd podstawowe, tj. wynikające z art. 85 § 1 i 2 oraz art. 86 § 1 k.k., zasady łączenia wymierzonych T. K. kar jednostkowych, ale nadto wyraźnie wskazał, że organ meriti „słusznie przyjął”, że do połączenia nadają się wyłącznie kary orzeczone wyrokami opisanymi w punkcie 2 i 3 części wstępnej orzeczenia, gdyż pozostałe zostały już wykonane w całości.

W tej sytuacji nie może budzić wątpliwości, że skarżący nie zakwestionował „całości” zaskarżonego orzeczenia, ale wyłącznie trafność rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II zaskarżonego wyroku łącznego oraz ściśle z nim związane rozstrzygnięcia zamieszczone w punktach III i IV tego orzeczenia.

Przechodząc do szczegółowej analizy zarzutu kasacyjnego należy natomiast wskazać, że jego istotą było twierdzenie o niewłaściwym, bo dokonanym z rażącą obrazą art. 89 § 1a i 1b k.k., ukształtowaniu wymiaru orzeczonej wobec skazanego kary łącznej. I tak postawiony zarzut należy uznać za w pełni zasadny. Sąd Rejonowy mimo prawidłowego ustalenia (co nader wyraźnie wynika z części wstępnej zaskarżonego orzeczenia), że na mocy postanowień z dnia 28 lutego 2018 r. (II 2 Ko (...), II 2 Ko (...)) zarządzono wykonanie warunkowo zawieszonych kar pozbawienia wolności, orzeczonych wobec T. K. na podstawie wyroków opisanych w punkcie 2 i 3 komparycji, kary te, na etapie łączenia, potraktował jako kary warunkowo zawieszone. Powyższe spowodowało, że wymiar kary łącznej, w

zaskarżonym orzeczeniu, ukształtowano odwołując się do przepisów art. 89 § 1a i 1b k.k., co było zdecydowanie błędne.

Przypomnieć należy, że zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem, *wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania zachowuje ten charakter, o ile po jego wydaniu, a najpóźniej w terminie 6 miesięcy od zakończenia okresu próby, nie dojdzie do zarządzenia wykonania kary. Zarządzenie wykonania kary, unicestwiając warunkowe zawieszenie, zmienia kategorię skazania. Od tego czasu jest to już skazanie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia i tak należy je postrzegać w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Jeśli bowiem w wyroku skazującym uzależniono egzystencję warunkowego zawieszenia wykonania kary od zachowania się skazanego w okresie próby, to decyzja procesowa podjęta w tym względzie w postępowaniu wykonawczym ma takie samo znaczenie, jak rozstrzygnięcie zawarte w wyroku* (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 3 października 2005 r., V KK 128/05, OSNKW 2005/12/119). Żadne racje, w tym również brzmienie przepisu art. 89 k.k., nie dają podstaw do twierdzenia, by w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego zarządzenie wykonania warunkowo zawieszonych kary było traktowane jako niebyłe. Powyższe stanowisko jest aprobowane również w doktrynie, gdzie trafnie wskazuje się, że przepisu art. 89 § 1 k.k. nie stosuje się w przypadku, gdy sprawca został skazany na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem, ale zarządzono jej wykonanie (tak J. Lachowski (w:) Kodeks karny. Komentarz, pod red. V. Konarskiej-Wrzošek, WKP 2018, komentarz do art. 89, teza 2). Powyższe uwagi są w pełni aktualne również na gruncie art. 89 § 1a i 1b k.k. Zgodnie z pierwszym wymienionych przepisów, w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania sąd może w wyroku łącznym orzec karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. W myśl drugiego z nich, sąd orzeka karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, przyjmując, że miesiąc kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania równa się 15 dniom kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Z treści wymienionych regulacji wynika więc jednoznacznie, że mają one zastosowanie tylko w przypadku łączenia kar

pozbawienia wolności, które w chwili łączenia mają status kar, których wykonanie warunkowo zawieszono. W analizowanej sprawie zaś, w związku z zarządzeniem wykonania obu podlegających łączeniu kar, warunek ten ewidentnie nie został spełniony.

W tej sytuacji należało stwierdzić, że ukształtowanie wymiaru kary łącznej orzeczonej w punkcie II wyroku łącznego, w odwołaniu do reguł określonych w ostatnio wymienionych przepisach, było zdecydowanie nietrafne i zapadło z rażącą obrazą tych regulacji. Naruszenie to miało przy tym istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Wymiar kary łącznej orzeczonej w zaskarżonym wyroku łącznym, tj. rok i 3 miesiące pozbawienia wolności był bowiem niższy od prawidłowo ustalonej (tj. bez nieuprawnionego odwoływania się do przelicznika z art. 89 § 1b k.k.) dolnej granicy kary łącznej możliwej do wymierzenia na podstawie kar jednostkowych opisanych w punktach 2 i 3 komparycji wyroku łącznego. Zgodnie z art. 86 § 1 k.k. kara ta mogła być ukształtowana w granicach od najwyższej z kar wymierzonych, którą stanowiła kara roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności do ich sumy, tj. 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W świetle powyższego nie może budzić wątpliwości, że autor kasacji skutecznie wykazał zaistnienie podstawy kasacyjnej z art. 523 § 1 k.p.k., a oczywista zasadność nadzwyczajnego środka zaskarżenia umożliwiła jego uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Uwzględnienie kasacji musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku łącznego nie tylko w punkcie II, ale i w zakresie ściśle z nim związanych i niemających samodzielnego charakteru, rozstrzygnięć zawartych w punktach III i IV tego orzeczenia. W konsekwencji w tym zakresie przekazano sprawę Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.

W postępowaniu ponownym sąd pierwszej instancji, kierując się zapatrywaniami prawnymi i wskazaniami Sądu Najwyższego, kolejny raz rozważy kwestię orzeczenia wobec skazanego T. K. kary łącznej, pamiętając o właściwych granicach jej wymiaru.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

